

Hydroksykarbamid®

Hydroksykarbamid znany jest także jako Hydrea . Związek ten stosowany jest w leczeniu przewlekłej białaczki szpikowej (CML), schorzeń mieloproliferacyjnych oraz innych nowotworów, takich jak rak szyjki macicy.

Czym jest hydroksykarbamid (Hydrea®)?

Hydroksykarbamid (Hydrea®) jest stosowany w leczeniu przewlekłej białaczki szpikowej (CML) i schorzeń mieloproliferacyjnych. Należą do nich:

- mielofibroza (MF),
- czernienica prawdziwa (PV),
- nadpłytkowość samoistna (trombocytoza, ET).

Niekiedy preparat ten może być używany w leczeniu innych nowotworów, takich jak rak szyjki macicy.

Podane tutaj informacje najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o chemioterapii i rodzaju nowotworu, na jaki cierpi dana osoba.

Lekarz objaśni tę metodę leczenia oraz związane z nią możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi zgode na jej zastosowanie.

Jak podaje się hydroksykarbamid

Podczas leczenia pacjent zazwyczaj odbywa wizyty u onkologa, pielęgniarki zajmującej się chemioterapią lub pielęgniarki specjalisty oraz farmaceuty specjalisty. W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Podczas opisanego tutaj leczenia pacjentowi wykonuje się regularnie badania krwi. Robi się to, aby sprawdzić, czy liczba jego komórek krwi jest na tyle bezpieczna, że może on otrzymać chemioterapię.

Przed rozpoczęciem chemioterapii stan pacjenta sprawdza też lekarz lub pielęgniarka. Przeprowadza się rozmowę z pacjentem na temat wyników badania krwi oraz jego samopoczucia. Jeśli wyniki badania krwi są prawidłowe, farmaceuta przygotowuje leki przeciwnowotworowe. Pielęgniarka informuje pacjenta, kiedy leki będą gotowe.

Schemat chemioterapii

Hydroksykarbamid ma postać kapsułek, więc można zażywać go w domu. Może być przyjmowany sam lub w połączeniu z innymi lekami chemioterapeutycznymi.

Jeśli pacjent ma nowotwór krwi, może zażywać hydroksykarbamid codziennie. Przebieg leczenia zależy od rodzaju nowotworu. Pielęgniarka lub lekarz omówi następujące tematy:

- jak często należy brać kapsułki,
- jak długo należy je przyjmować.

Może też dać pacjentowi kopię planu leczenia, aby wziął go ze sobą do domu.

Pielęgniarka lub farmaceuta wydaje pacjentowi kapsułki do przyjmowania w domu. Zawsze należy przyjmować leki ściśle według zaleceń. Jest to ważne, gdyż dzięki temu można mieć pewność, że działają one możliwie najbardziej skutecznie. Pacjent może otrzymać kapsułki o różnej sile działania.

Pielęgniarka lub farmaceuta może także dać pacjentowi leki przeciwwymiotne oraz inne leki do zabrania do domu. Wszystkie kapsułki i tabletki należy przyjmować ściśle według wskazań pielęgniarki lub farmaceuty.

Przyjmowanie kapsułek hydroksykarbamidu

Kapsułki należy przyjmować codziennie o tej samej porze. W razie problemów z połykaniem kapsułek należy to zgłosić swojemu lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Mogą oni udzielić porad w tym zakresie.

Jeśli pacjent zapomniał wziąć kapsułki, powinien przyjąć zapomnianą dawkę jak najszybciej w ciągu tego samego dnia. Jeśli minęła pełna doba, należy powiadomić o tym lekarza lub pielęgniarkę. Nie należy przyjmować podwójnej dawki, chyba że zalecił to lekarz.

Tabletki hydroksykarbamidu należy połykać w całości, popijając szklanką wody. Nie należy ich rozgryzać, otwierać ani rozgniatać. Tabletki trzeba przyjmować codziennie o tej samej porze.

Inne kwestie dotyczące kapsułek, o których należy pamiętać:

- Po przyjęciu kapsułek należy umyć ręce.
- Inne osoby powinny unikać bezpośredniego kontaktu z lekami stosowanymi w chemioterapii.
- Pacjent powinien przechowywać leki w oryginalnym opakowaniu i w temperaturze pokojowej, z dala od źródeł ciepła i bezpośredniego działania promieni słonecznych.
- Kapsułki należy przechowywać w bezpiecznym i niedostępnym dla dzieci miejscu oraz poza zasięgiem ich wzroku.
- Jeśli od razu po połknięciu leku pacjent zwymiotuje, powinien skontaktować się ze szpitalem. W takiej sytuacji nie należy przyjmować dodatkowej dawki.
- Jeśli leczenie zostało przerwane, należy zwrócić niezużyte kapsułki farmaceucie.

Skutki uboczne

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Niniejsza broszura przedstawia również niektóre rzadziej występujące skutki uboczne.

U danego pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tutaj skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Jeśli dana osoba przyjmuje także inne leki przeciwnowotworowe, może odczuwać skutki uboczne, które nie zostały tutaj omówione.

Pacjent może także doświadczyć niektórych rzadszych skutków ubocznych, które nie są tu wymienione. O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych. Ważne, aby przyjmować je dokładnie zgodnie z zaleceniami. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że leki będą skuteczne. Informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych udzielają lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta. Większość skutków ubocznych zaczyna ustępować po zakończeniu leczenia.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą mieć poważne skutki uboczne. W rzadkich przypadkach mogą one stanowić zagrożenie dla życia. Onkolog lub pielęgniarka może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danej osoby.

Kontakt ze szpitalem

Pielęgniarka przekaze numery telefonów do szpitala. W razie złego samopoczucia lub chęci uzyskania porady można zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia i nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Więcej informacji

Nie możemy wymienić wszystkich możliwych skutków ubocznych tego leczenia. Istnieją pewne rzadko występujące skutki uboczne, które nie zostały tutaj przedstawione. Szczegółowe informacje można znaleźć w [elektronicznym Kompendium Leków \(eMC\)](#).

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisany tutaj lek może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Komórki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba krwinek białych jest niska, zwiększa się podatność na infekcję. Niski poziom krwinek białych jest czasem nazywany neutropenią.

Infekcja może okazać się bardzo poważna, gdy poziom krwinek białych jest niski. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu w przypadku, gdy:

- temperatura ciała pacjenta przekroczyła 37,5°C (99,5°F),
- pacjent nagle poczuł się źle, nawet mając prawidłową temperaturę ciała,
- pacjent wykazuje objawy infekcji,
- temperatura ciała pacjenta spadła poniżej 36°C (96,8°F).

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszności,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Poziom krwinek białych zazwyczaj wraca do normy przed kolejnym cyklem leczenia. Przed kontynuacją chemioterapii pacjent zostaje poddany badaniu krwi. Jeśli poziom krwinek białych jest niski, lekarz może nieznacznie opóźnić podanie leków do czasu podwyższenia się poziomu tych krwinek.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, łatwiej mogą pojawiać się siniaki lub krwawienie. Pacjent może doświadczyć tak objawów jak:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- krew w moczu lub stolcu,
- niewielkie czerwone lub fioletowe plamki na skórze, które mogą przypominać wysypkę.

W przypadku wystąpienia siniaków lub krwawienia niewiadomego pochodzenia należy poinformować lekarza. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Ich podanie jest nazywane transfuzją lub przetoczeniem płytek krwi.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywa się to niedokrwistością (anemią). W takiej sytuacji mogą wystąpić objawy takie jak:

- bladość skóry,
- brak energii,
- duszności,
- zawroty głowy.

W przypadku wystąpienia tych objawów należy poinformować o nich lekarza lub pielęgniarkę.

W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to transfuzją krwi.

Nudności

Lekarz przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec nudnościom występującym w trakcie i po chemioterapii. Leki te należy przyjmować ściśle według zaleceń pielęgniarki lub farmaceuty. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

W przypadku nudności należy często pić płynny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli pacjent w dalszym ciągu odczuwa nudności lub wymiotuje częściej niż raz na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem. Jego personel udzieli porad w tym zakresie. Lekarz lub pielęgniarka może przepisać inny lek przeciwwymiotny, który będzie skuteczniejszy dla danego pacjenta.

Zaparcia

Opisane tutaj leczenie może wywoływać zaparcia. Zaparcie oznacza niemożność oddawania stolca tak często, jak zwykle. Czynność ta może być trudna lub bolesna. Oto kilka rad, które mogą pomóc:

- Należy pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie.
- Należy jeść produkty spożywcze zawierające duże ilości błonnika, takie jak owoce, warzywa i chleb pełnoziarnisty.
- Należy regularnie wykonywać niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacery.

W przypadku zaparcia należy poprosić personel szpitalny o poradę. Aby pomóc, lekarz może przepisać środki przeczyszczające.

Biegunka

Przyjmowanie opisanych tutaj leków może wywoływać biegunkę. Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie wodnistych albo luźnych stolców. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeśli pacjent ma biegunkę, powinien:

- pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów każdego dnia,
- unikać alkoholu, kofeiny, produktów mlecznych oraz produktów spożywczych o dużej zawartości tłuszczu lub błonnika,
- poprosić personel szpitalny o poradę.

Brak apetytu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na apetyt. Nie trzeba się martwić utratą apetytu trwającą jeden lub dwa dni. Jeśli jednak apetyt nie wróci po kilku dniach lub pacjent chudnie, należy powiedzieć o tym pielęgniarce lub dietetykowi. Mogą oni udzielić porad w tym zakresie, np. zalecić pacjentowi przyjmowanie suplementów diety lub napojów albo zasugerować zmianę diety lub zwyczajów żywieniowych.

Ból jamy ustnej i gardła

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać ból jamy ustnej i gardła. U pacjenta mogą się także pojawić owrzodzenia jamy ustnej. Może to spowodować zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

W razie bólu jamy ustnej lub gardła należy:

- powiedzieć o tym pielęgniarce lub lekarzowi – mogą oni zalecić płyn do płukania jamy ustnej lub odpowiednie leki,
- postarać się pić dużo płynów,
- unikać alkoholu, tytoniu i pokarmów, które mogą podrażniać jamę ustną.

W niektórych przypadkach ssanie kostek lodu może pomóc złagodzić ból jamy ustnej lub gardła. Nie należy jednak ssać lodu w przypadku korzystania z radioterapii obejmującej głowę lub szyję. Może to wywołać obrażenia.

Ból brzucha

Opisane tutaj leczenie może powodować ból brzucha lub niestrawność. Może także doprowadzić do zapalenia trzustki, ale zdarza się to rzadko. Ból brzucha należy zgłosić lekarzowi.

Wypadanie włosów

Włosy mogą się przerzedzić. Ich całkowita utrata jest jednak mało prawdopodobna. Zazwyczaj wypadanie włosów zaczyna się po pierwszym lub drugim cyklu leczenia. Niemal zawsze jest tymczasowa i włosy zwykle odrastają po zakończeniu terapii. Pielęgniarka może przedstawić sposoby radzenia sobie z utratą włosów.

Uczucie zmęczenia

Uczucie zmęczenia jest częstym skutkiem ubocznym tej terapii. Często nasila się ono pod koniec leczenia i utrzymuje przez kilka tygodni po jego zakończeniu. Nie należy się spieszyć i powinno się planować dni tak, aby mieć czas na odpoczynek. Źródłem energii mogą być niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacerki.

W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Zmiany skórne

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na skórę. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje, jakich zmian można się spodziewać. Jeśli skóra pacjenta jest wysuszona, powinien on spróbować używać codziennie nieperfumowanego kremu nawilżającego.

Skóra może także ściemnieć. Po zakończeniu leczenia kolor skóry powraca do normy. Jeżeli pacjent został poddany radioterapii (niezależnie od tego, kiedy to nastąpiło), miejsce leczenia może stać się zaczerwienione lub obolałe.

Przyjmowanie hydroksykarbamidów przez długi okres może zwiększyć ryzyko zachorowania na raka skóry. Ważne jest, aby:

- unikać przebywania na słońcu,
- stosować preparat z filtrem przeciwsłonecznym o wysokim poziomie ochrony (co najmniej SPF 30),
- nosić odzież ochronną i nakrycie głowy.

Lekarz lub pielęgniarka mogą udzielić więcej porad w tym zakresie. Mogą także wskazać, na jakie zmiany skórne należy uważać.

Wszelkie zmiany skórne należy zawsze zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce. Udziela oni porady i mogą przepisać odpowiednie kremy lub leki. Zmiany skórne są zazwyczaj tymczasowe i ustępują po zakończeniu leczenia.

Owrzodzenia na nogach

W razie przyjmowania hydroksykarbamidów przez długi czas na nogach i stopach mogą pojawić się owrzodzenia. Wszelkie zauważone pęknięcia skóry na nodze lub stopie należy zgłosić lekarzowi. W takim przypadku może zaistnieć potrzeba zmodyfikowania sposobu leczenia. Zazwyczaj owrzodzenia nóg i stóp ustępują po zakończeniu leczenia.

Zmiany dotyczące paznokci

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na paznokcie. Mogą one rosnąć wolniej lub łatwiej się łamać. Mogą pojawić się na nich bruzdy bądź białe lub ciemne, podłużne przebarwienia. Niekiedy paznokcie mogą odchodzić lub odpadać. Wszelkie dolegliwości tego typu znikają wraz z odrostem paznokci.

Można podjąć pewne działania w celu pielęgnacji paznokci:

- Należy regularnie nawilżać paznokcie i skórki.
- Paznokcie powinny być krótkie.
- W trakcie wykonywania prac domowych lub ogrodowych należy chronić dłonie, nosząc rękawiczki.
- W celu uniknięcia infekcji należy utrzymywać dłonie i paznokcie w czystości, unikając jednak mycia rąk w bardzo ciepłej wodzie.
- W trakcie opisanego tutaj leczenia nie należy używać paznokci sztucznych, żelowych ani akrylowych, ponieważ może to zwiększać ryzyko infekcji.
- Nie ma przeciwwskazań do stosowania lakieru do paznokci, należy jednak wybierać lakiery na bazie wody. Przy usuwaniu lakieru należy unikać silnych środków chemicznych, takich jak aceton.
- Jeśli zmiany obejmują paznokcie u stóp, zaleca się noszenie odpowiednio dopasowanych butów w celach ochronnych.

W razie zauważenia u siebie zmian obejmujących paznokcie należy powiadomić o tym pielęgniarkę lub lekarza. Mogą oni udzielić porad lub umówić konsultację u podologa, który doradzi, jak dbać o stopy.

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (tzw. neuropatia obwodowa)

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wpływać na nerwy, co może prowadzić do drętwienia, mrowienia lub bólu w rękach lub stopach. Pacjent może mieć trudności przy zapinaniu guzików lub wykonywaniu innych czynności wymagających precyzji.

W przypadku wystąpienia takich objawów należy poinformować o tym lekarza. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmniejszyć dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W niektórych przypadkach mogą one nie ustąpić nigdy. Jeśli pacjenta to niepokoi, powinien porozmawiać o tym z lekarzem.

Bóle głowy

Opisane tu leczenie może wywoływać bóle głowy. W przypadku wystąpienia bólu głowy należy poinformować o tym lekarza. Może on podać środki przeciwbólowe.

Wpływ na nerki

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na funkcjonowanie nerek. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy nerki funkcjonują prawidłowo, przeprowadza się badania krwi. Pacjent powinien powiedzieć lekarzowi lub pielęgniarce, jeżeli w jego moczu pojawi się krew lub jeśli zacznie oddawać mocz częściej niż zwykle.

Ważne jest, aby chronić nerki, pijąc przynajmniej 2 litry (3 ½ pinty) bezalkoholowych płynów dziennie.

Wpływ na wątrobę

Opisane tutaj leczenie może wpływać na funkcjonowanie wątroby. Zjawisko to występuje zazwyczaj w stopniu łagodnym. Aby sprawdzić, czy wątroba funkcjonuje prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Zespół rozpadu guza (TLS)

Opisane tutaj leczenie może spowodować szybkie obumarcie i rozpad komórek nowotworowych. Bardzo szybki rozpad komórek nowotworowych może prowadzić do nagłego uwolnienia dużych ilości substancji chemicznych do krwi. Takie zjawisko nazywane jest zespołem rozpadu guza (TLS).

Nasze nerki zazwyczaj utrzymują te substancje chemiczne w równowadze. Mogą jednak nie poradzić sobie z ich bardzo dużą ilością. Brak równowagi chemicznej może wpłynąć na funkcjonowanie nerek i rozregulować rytm serca.

Aby sprawdzać poziom tych substancji chemicznych, regularnie bada się krew pacjenta.

W razie ryzyka wystąpienia TLS lekarz może wprowadzić leczenie mające zapobiec tej dolegliwości. Pacjentowi można podać:

- dodatkową ilość płynów za pomocą kroplówki,
- leki takie jak rasburykaza lub allopurynol.

Pomóc może także picie co najmniej 2 litrów (3½ pinty) płynów dziennie.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Wpływ na płuca

Opisane tu leczenie może powodować zmiany w płucach. Należy zgłosić lekarzowi następujące objawy:

- kaszel,
- świszczący oddech,
- duszności.

Jeśli wcześniej istniejące problemy z oddychaniem nasiliły się, również należy poinformować o tym lekarza. Pacjent może zostać skierowany na badania w celu sprawdzenia funkcjonowania jego płuc.

Wpływ na układ nerwowy

Przyjmowanie hydroksykarbamidu może wpływać na układ nerwowy. Pacjent może doświadczać:

- uczucia senności,
- uczucia dezorientacji,
- zawrotów głowy,
- zaburzeń równowagi.

W bardzo rzadkich przypadkach przyjęcie hydroksykarbamidu powoduje napady drgawek.

Objawy te należy natychmiast zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce. W przypadku wystąpienia takich objawów nie wolno prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Reakcja alergiczna

W rzadkich przypadkach hydroksykarbamid może wywołać reakcję alergiczną. Niektóre z możliwych objawów reakcji alergicznej:

- wysypka,
- swędzenie,
- świszczący oddech,
- uczucie duszności,
- obrzęk twarzy lub ust,
- złe samopoczucie.

W razie wystąpienia powyższych objawów, gdy pacjent przebywa w domu, powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem lub udać się do najbliższego oddziału ratunkowego (A&E).

Drugi nowotwór

Rzadko hydroksykarbamid może zwiększyć ryzyko rozwoju drugiego nowotworu, nawet wiele lat później. Korzyści wynikające z leczenia zdecydowanie przeważają jednak nad tym ryzykiem. Kwestię tę można omówić z lekarzem.

Ważne jest, aby natychmiast zawiadomić swojego lekarza o złym samopoczuciu lub występujących poważnych skutkach ubocznych, nawet jeśli nie są one wymienione w niniejszej broszurze.

Inne informacje

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia zakrzepu. Objawy zakrzepu to między innymi:

- pulsujący ból, zaczerwienienie lub opuchlizna nogi albo ramienia,
- nagły atak duszności lub kaszlu,
- ostry ból w klatce piersiowej, który może pogarszać się, gdy pacjent kaszle lub bierze głęboki wdech.

W razie wystąpienia któregokolwiek z wyżej wymienionych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu. Jeśli nie można połączyć się z lekarzem, należy zadzwonić pod numer 111, pod którym można uzyskać pilną poradę w ramach **NHS**.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać leki rozrzedzające krew (antykoagulanty). Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Można obniżyć ryzyko powstania zakrzepu poprzez:

- utrzymywanie aktywności fizycznej podczas terapii,
- picie dużej ilości płynów, szczególnie wody.

W celu zapobieżenia zakrzepom podaje się czasem antykoagulanty.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisanej tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć onkologowi o wszystkich lekarstwach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach kupowanych bez recepty w aptece lub innym sklepie,
- witaminach, lekach ziołowych i uzupełniających formach leczenia.

Należy poinformować innych lekarzy, farmaceutów i dentystów, którzy przepisują lub podają pacjentowi leki, że przyjmuje on terapię przeciwnowotworową opisaną w niniejszej broszurze.

Na stronie elektronicznego Kompendium leków (eMC) można znaleźć więcej informacji na temat tej terapii.

Szczepienia

Szczepienia mogą zmniejszyć ryzyko wystąpienia niektórych zakażeń. Lekarz lub pielęgniarka może porozmawiać z pacjentem o szczepieniach.

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i koronawirusowi (COVID-19). Są to szczepionki inaktywowane, które mogą pomóc w zmniejszeniu ryzyka zakażenia. Osoby z osłabionym układem odpornościowym mogą je otrzymać, ponieważ nie są to szczepionki żywe.

Jeśli układ odpornościowy jest słaby, należy unikać szczepionek żywych. Jest to spowodowane tym, że mogą one wywołać złe samopoczucie. Szczepionki żywe zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Więcej informacji na temat szczepionek żywych i inaktywowanych może udzielić lekarz onkolog lub lekarz pierwszego kontaktu.

Antykoncepcja

W trakcie leczenia należy powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest poczęcie dziecka. Leki chemioterapeutyczne mogą uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby podczas leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu stosować antykoncepcję. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może udzielić więcej informacji na ten temat.

Karmienie piersią

Zaleca się nie karmić piersią podczas opisanej tutaj terapii oraz przez pewien czas po jej zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość zajścia w ciążę lub zapłodnienia. W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Współżycie seksualne

W przypadku współżycia seksualnego podczas leczenia należy stosować środki ochronne takie jak prezerwatywa lub koferdam oralny. Pomagają one chronić partnera lub partnerkę w przypadku przeniknięcia leków chemioterapeutycznych do nasienia lub wydzieliny z pochwy.

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować lekarzy i pielęgniarki, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeśli potrzebne jest leczenie dentystyczne, należy porozmawiać z onkologiem lub pielęgniarką. Zawsze należy poinformować stomatologa o przyjmowanym leczeniu przeciwnowotworowym.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie [elektronicznego Kompendium Leków \(electronic Medicines Compendium, eMC\)](#) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie medycyny oraz osobami chorymi na nowotwór.

Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości **PIF TICK**. Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjentów

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdej osobie poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jej potrzeby.

Wiemy, że czasami ludzie mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład jeśli ktoś pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i można nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować w języku dzwoniącego poradę dotyczącą takiej sytuacji. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazd, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w swoim języku ojczystym

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer **0808 808 00 00** i porozmawiać z nami w swoim języku ojczystym za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

Ostatnia redakcja tekstu: 1.12.2022 r.

Kolejna zaplanowana redakcja tekstu: 1.12.2024 r.

© Macmillan Cancer Support 2022 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 89 Albert Embankment, London, SE1 7UQ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne, jednak nie można zakładać, że odzwierciedlają one obecny stan badań medycznych, który nieustannie ulega zmianom. Osoby, które martwią się swoim stanem zdrowia, powinny skonsultować się z lekarzem. Organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody wynikające z nieścisłości podanych tutaj informacji lub informacji pochodzących od osób trzecich, takich jak informacje przedstawione w witrynach internetowych, do których podajemy łącza.

